

que més aviat tira cap a 'imprudència, insolència', en el poeta aragonès Anton de Moros, mj. S. xv (*Rom.* xxx, 57); i avui hi ha *desfisiOSO* «displicente» en el parlar sessejant de Titaguas (Sogorb, Torres Fornés, p. 195).

L'explicació etimològica és una mica més simple que la que en donava el mestre Leo Spitzer (no gaire equivocada tanmateix): «de *DISFECTIO, derivat de *affectio*, d'on també *afeciar* 'arreglar' *AlcM*, oc. *enfèci* «fléau, peste» INFECTIO, oc. *des(en)fèci* «ennui, abatiment, melancolie», *desfecià* «ennuyer»; o bé *refeció* (en DEFECTIARE) (*Misc. Alcover*, 469). En *AlcM* (fascicle publicat molts anys més tard) no li feren gaire cas, i tampoc no afinen en l'explicació formativa, postulant una audaç i innecessària creació llatina arcaica «*DISFICIUM derivat de *DISFICERE, com *officium* de *officere*». No calen creacions (tan contradictòries: el vulgar DISF- combinat amb el -FICIUM preliterari!); es tracta simplement del mot ben conegut DEFECTIO pres en nominatiu, pel caràcter mig-savi del mot: *defectio virium* «épuisement», Ciceró, *defectio animi* «abatiment, découragement», Cic. i Sen., *defectio animae* o abreujat *defectio* «évanouissement, faiblesse, perte de connaissance» en Celsus, Suetoni, Tàcit, Higini. Quasi exactament les accs. occitanes. En català s'hi barreja l'agitació anguniosa, quasi agònica, del malalt o de l'atacat d'una malura.

DERIV.: *Desficiós*: ja en JRoig: «vell, enllegit, / per molt greus mals, / yres y tals, / ja consumit, / ab poc delit, / *desficiós* / mas ansiós / d'aquests púbils / ---» (*Spill*, v. 183); «un cavall que, ferit no sé de quina part, corria *desficiós* i esbufegant, amunt i avall, llançant rabents, per boca i nassos, dolls de sang ---», MVayreda (*Carlina*, § 8, 129); amb *é* encara en alguns textos: «Madona la regina havia tramès hun diable al castell, la pus horada e la pus *desfessiosa* que hanc fos; --- e tenia vostre fill al bras, e l'infant plorava (no sé què li havia fet), e per ço com no volia callar --- ne donà hun colp en terra, sobre un pedra, que tantost morí», *Comtessa Fidel* (NCL. XLVIII, 111); també *desfesiós* 'desmaiàt, decaigut' en els *Auzels Cassadors* del S. XIV, del roergat Daudè de Pradas (PSW).

També se'n tragué un verb, *desficiar-se*: «comensà a *desficiar-se* com auell sotmès en atmosfera d'oxigen, redressant-se sobre 'ls estreps, gesticulant amb vive-sa, com demanant encara més llum», MVayreda (*Sang Nova* I, iii, 19). «Vai quedar *desfisiat*' 'mig desmaiàt' em contava, després d'un accident, un amic de la vall de Camprodon (Setcases, 1936). *Desficia*. *Desfíciejar*.

En apèndix parlo d'un mot connex, si bé d'etimologia diversa. Val *desficiaci* «despropòsit, adefesio», Escrig (1851); «disbarat, cosa feta o dita contra la raó» amb ex. del castellanenc Pascual Tirado, en *AlcM*; amb el seu derivat *desficiaciàt* «despropòsit», Escrig, GaGirona; «com pensen pòc lo que di-huen, són tan *desficiaciats* en lo parlar, tot ho porten a rabo de borrego», MGadea, *T. del Xè* II, 13, 127; *desficiaciament* en FMartínez (*AlcM*).

El to estilístic de *desficiaci* és un poc menys elevat

que el de *desfici*, i és un mot estrictament valencià, no usat en les altres regions de la llengua, però no té res de mot patués i Joan Fuster se n'ha servit en nobles frases (*La Poesia Catalana* I, 128). L'usa sovint MGadea (*T. del Xè* I, 52): «dir *desficiaci* o tonteries», I, 245; qualifica així una cantarella de criatures I, 236; «el cep, tot espampolat, / dóna els raïms de topazi; / la olivereta ha pagat el seu deïbit olivaci, / i la figuera ha fruitat / fins a caure en *desficiaci*», cita d'Almela i Vives en Carles Salvador, *Ortoqr. Val.*, 22: on resta molt prop del sentit de *eficacia*; GaGirona defineix «insensatesa, poc suc en lo cervell, principalment per a parlar», maestr., Pna.

Ací tenim un altre semicultisme, el ll. *eficacia* 'eficiència', però havent estat pronunciat **esficiacia*, i convertit en *desficiaci*, masculí, per influència del nostre *desfici*, al produir-se aquest canvi d'inicial, en part espontàniament en part per la contaminació, el poble l'interpretà negativament a causa del prefix, com si diguéssim 'des-eficàcia'. Per a formacions semblants en -aci, partint tant d'-atio com de -antia, veg. llista en la meua nota a *VidesR* II, p. 431, a propòsit d'*abundaci* mot allí deriv.: *desficiaciàt* (GaGirona), supra. Partint de *desficiaci* s'ha format de vegades en pseudo-primitiu *ficiaci* 'solta, sentit comú', que no recordem sinó en: «si volen vostés trobar trelat o *ficiaci*, busquen-lo en altra part», MGadea, *T. del Xè* III, 73. És també arag. *ficiacio* «cuidado, atenció» (Borao).

¹ Riquer imprimeix *he desfici* (4.36); NCL, 45.17, a *desfici*, 45.17. Totes dues lliçons són fàcils de defensar; però la dels NCL no solament es recomana com a *lectio difficilior*, sinó que dóna sentit més fort i graciós, car amb la de Riquer tenim una banalitat: no es necessita ser un vividor, com el pintat aquí pel desenganyat autor del *Somni*, per fugir de malalties i infirmitats, car això ho ha de fer tothom. Però aquest fuig de la feina i les penes apassionadament, desficiosamente! És sabut que *mon cors* i paral·lels són pràcticament pronoms reflexius en català i francès antics: 'allunyareu de vós mateix' (no es parla del cos ni de l'esperit).

Desfigurar, V. *figura* *Desfiles*, *desfilada*, V. *fil* *Desfilagarxar*, -agassar, V. *filagarsa* (FIL) *Desfilar*, *desfilat*, V. *fil*

Desfinat: derivat negatiu de *fi* (*afinat*) ¿Mala lectura de *desformat*?

Desflorador, *desflorament*, *desflorar*, *desflorir*, V. *flor* *Desfogament*, *desfogar*, V. *foç* *Desfolrar*, V. *folro* *Desfonar*, -nat, *desfondrar*, V. *fons* *Desformat*, V. *format* *Desfornit*, V. *fornir* *Desfregat*, V. *fregar* *Desfressar*, V. *disfressar* *Desfullar*, V. *full* *Desgairat*, *desgaire*, V. DCEC (DESGAIRE) *Desgalgat*, V. DCEC (GALGA)

Desgalitxat, V. DCEC (DESGALICHADO); si bé cal ategir-hi les dades d'*AlcM*, s. v. *esgalitxat*, *desg-*, i *galitx*, que proven un ús català un poc més ampli que l'indicat allí, com que continua estant limitat a les terres val. i a les del Princ. pròximes a l'Ebre, en